

Het belang van Sociaal -emotioneel leren (SEL) en de samenhang met de Gordontraining

Over het belang van SEL is inmiddels veel bekend. Toch nog even op een rijtje: waarom eigenlijk? En hoe hangen deze competenties samen met de vaardigheden uit de Gordontraining?

Sociaal emotioneel leren (SEL) als kerncompetenties

Mensen hebben vaardigheden en kennis nodig om te kunnen omgaan met de sociale en emotionele aspecten en uitdagingen van het leven. Sociaal emotioneel leren is het proces dat laat zien hoe mensen deze vaardigheden en kennis ontwikkelen (Talvio & Lonka, 2019). Het concept SEL omvat de competenties zelfbesef, sociaal besef, zelf-management, relatie-vaardigheden en verantwoordelijke besluitvorming (keuzes maken) (Collaborative for academic, social en emotional learning, 2014). *“Het ontwikkelen van deze kerncompetenties is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van een kind, aangezien het rechtstreeks samenhangt met de sociale, persoonlijke, academische en professionele vaardigheden op latere leeftijd”*, zo stelt Nennie (2018). Divers onderzoek laat significante positieve effecten zien. Aandacht voor sociaal en emotioneel leren leidt tot een positievere houding ten opzichte van de ander en zichzelf, minder gedragsproblemen, meer prosociaal gedrag, een toename van sociale vaardigheden, een positiever zelfbeeld en hogere schoolresultaten (Van Overveld, 2014, 2019, Durlak et al. 2011).

Door leerlingen te leren óver sociaal gedrag, leren te reflecteren en te leren zich sociaal te gedragen neemt de kans op een prettig leer- en leefklimaat toe (Dokman, Oldeboom & Visser-van Balen, 2022).

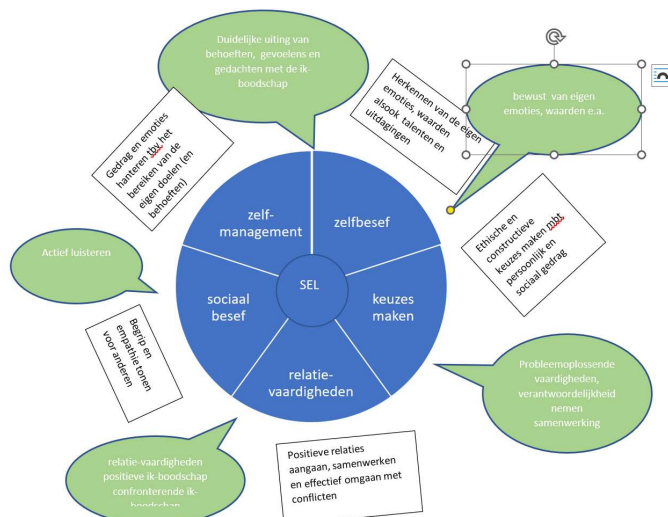
Hoewel leerkrachten ervan overtuigd zijn dat SEL de leerlingen ten goede komt, zijn er niet veel scholen die SEL uitvoeren. Nennie (2018) benadrukt dat er training en ondersteuning nodig is om leraren hierbij te helpen.

De Gordontraining TET (Teachers Effectiveness Training, in Nederland en Vlaanderen ‘Klik met je klas’ genaamd) is een training die zich richt op deze competenties.

Hierbij leert de leerkracht vaardigheden, die toepasbaar zijn in contact met de leerling, ouders en collega's. Deze vaardigheden helpen ook de leerlingen om, via het voorbeeldgedrag van de leerkracht, de vaardigheden ook zelf toe te passen. Het gaat daarbij om het leren kennen van de eigen waarden en behoeften, het tonen van eigenaarschap voor het eigen gedrag en het leren van assertieve, responsieve, sociale en conflictoplossende vaardigheden.

SEL en de Gordonvaardigheden

Talvio (2014) deed onderzoek (vier studies) naar ontwikkeling van de sociaal emotionele learning (SEL) competenties van leerkrachten. Deze leerkrachten volgden de TET- Gordontraining voor Leerkrachten. Ook is een conceptueel model ontwikkeld dat laat zien hoe de competenties samenhangen met de in de training geleerde vaardigheden.

Ontleend aan: Talvio (2014), Lintunen & Gould. (2014) . In blauw de competenties van SEL, in wit de toelichting daarop, in groen de bijpassende Gordonvaardigheden (Gordon, 2003)

Ontleend aan: Talvio (2014), Lintunen & Gould. (2014) . In blauw de competenties van SEL, in wit de toelichting daarop, in groen de bijpassende Gordonvaardigheden (Gordon, 2003)

Schema vaardigheden: (Ontleend aan Talvio, 2014)

SEL onderdeel	Vaardigheden van de Gordontraining TET	Toelichting	Voorbeeld
Zelf-beseft	Bewust zijn van de eigen waarden, behoeften, gevoelens, en wensen	Leerkracht herkent de eigen waarden, behoeften, gevoelens en wensen	Zelf-reflectie: Wat heb ik nodig Hoe voel ik me nu Wat vind ik belangrijk
Zelf management	Ik-boodschappen	Leerkracht neemt verantwoordelijkheid voor de eigen gevoelens, behoeften, waarden, wensen en uit deze zorgvuldig	“Ik voel me verdrietig” “Voor mij is respectvol omgaan met de natuur belangrijk”
Sociaal beseft	Actief luisteren Vermijden communicatieblokkades	Leerkracht toont respect en begrip met AL. Door Actief luisteren helpen ze ook de leerlingen hun waarden, behoeften, wensen, gevoelens te ontdekken	“Zo te horen is het voor jou belangrijk om..” “Je geeft aan dat je je ... voelt”
Relatie-vaardigheden	Positieve, Confronterende Ik-Boodschappen Vermijden communicatieblokkades	Leerkracht is open in communicatie en geeft feedback met ik-boodschappen. Leerkracht ondersteunt de leerling mbv actief luisteren	“Ik vond het erg fijn om met je samen te werken”. “Ik voelde me teleurgesteld dat ik de wijziging niet had doorgekregen”

Verantwoorde keuzes maken	Conflictoplossende vaardigheden	Leerkracht en betrokkenen bedenken samen oplossingen die aan beider behoeften tegemoet komt mbv Gordon's overlegmethode	“Wat zijn oplossingen waar we beiden tevreden mee kunnen zijn?”
---------------------------	---------------------------------	---	---

Resultaten onderzoek

Zoals in het artikel bij de basismodule is aangegeven, heeft het onderzoek van Talvio en Lonka positieve resultaten laten zien op de kennis en vaardigheden van de leerkrachten na deelname aan de TET-training. (zie voor de overige resultaten het artikel: ‘Een training in Sociaal-emotionele vaardigheden, waarom zou je?’).

Bronnen:

Collaborative for academic, social and emotional learning. (2014). Implementation » overview. Retrieved from <http://www.casel.org/implement/index.php>

Dokman, I., Oldeboom, B., & Visser-van Balen, H. (2022). De roep van de groep: groepsdynamiek, welbevinden en leren. Onderwijskennis.nl (NRO). Geraadpleegd op 10 juli 2024, van www.onderwijskennis.nl/node/1910/ <https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/de-roep-van-de-groep-groepsdynamiek-welbevinden-en-leren>

Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82(1), 405-432.

Gordon, T. (2003). *Teacher effectiveness training*. New York: Three rivers press.

Lintunen, T., & Gould, D. (2014). Developing social and emotional skills. In Papaioannou, A. & Hackfort, D. (Eds.), *Routledge Companion to Sport and Exercise Psychology*. Global perspectives and fundamental concepts (pp. 621–635) London: Routledge.

Nennie, J. (2018). Meer focus op sociaal-emotioneel leren. Geraadpleegd op 14 juli 2024, op website onderwijs van Morgen. [Meer focus op sociaal-emotioneel leren \(SEL\) - Onderwijs van Morgen](#)

Overveld, K. van (2014). *Groepsplan gedrag in het voortgezet onderwijs. Planmatig werken aan passend onderwijs*. Huizen: Uitgeverij Pica

Overveld, K. van (2019). *Gedragsoplossingen voor de moeilijke groep. Hoe begeleid je uitdagende klassen in het primair onderwijs?*. Huizen: Uitgeverij Pica

Talvio, M. (2014). *How do teachers benefit from training on social interaction skills? Developing and utilising an instrument for the evaluation of teachers' social and emotional learning (Doctoral dissertation)*. Retrieved from <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0188-4>.

Talvio, M., & Lonka, K. (2019). How to create a flourishing classroom? An intervention protocol for enhancing teachers' social and emotional learning. In *Positive psychological intervention design and protocols for multi-cultural contexts* (pp. 315-339). Springer, Cham.